

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

НАУКОВІ ІСТОРИЧНІ ШКОЛИ : ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

Загальна інформація

Компонент освітньо-професійної програми	<i>Вибірковий</i>
Кількість кредитів ECTS	3
Мова навчання	Українська

Мета навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Наукові історичні школи : історія і сучасність» знайомить слухачів з особливостями індивідуальної та колективної творчості дослідників, роботи істориків у період функціонування класичної, неklasичної та постнеklasичної науки.

В рамках опанування дисципліни здобувачі освіти знайомляться з роботами класиків теорії науки, основаними моделями розвитку сучасної науки та наукових знань, з'ясують місце наукових шкіл у становленні сучасної історіографії.

Метою вивчення дисципліни є ознайомлення здобувачів освіти з колективними (груповими) формами співпраці істориків, з'ясування співвідношення індивідуального та колективного у науковій творчості.

Передумови вивчення дисципліни

Для результативного опанування знаннями, вміннями, навичками при вивченні даної дисципліни здобувач повинен мати базові знання з української та світової історіографії, а також методології історії та історії науки та техніки.

Зміст дисципліни

Змістовий модуль 1. Феномен колективного в науці

Тема 1. Колективна праця в історії.

Тема 2. Історичні кафедри в університетах.

Тема 3. Дослідницькі підрозділи науково-дослідних установ.

Змістовий модуль 2. Види та різновиди джерел особового походження

Тема 4. Наукові історичні школи доби класичної науки.

Тема 5. Колективна творчість істориків на сучасному етапі.

Форми та методи навчання

Навчання здійснюється шляхом застосування індивідуальних та групових форм роботи: лекцій, індивідуальних дослідних завдань, консультацій, міні-конференцій.

Контроль навчальних досягнень

Форми та методи оцінювання:

Поточний контроль – здійснюється на семінарських заняттях (індивідуальне усне опитування, розв'язання проблемних ситуацій).

Підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Відповідь на семінарському занятті являє собою повідомлення з питання винесеного на обговорення. Цей виступ повинен бути чітко структурований і містити основні результати наукового вивчення проблеми, аргументи з приводу існуючих концептуальних підходів до питання, що вивчається, а також власне бачення доповідачем обговорюваної проблеми у вигляді висновків. Доповідь не повинна тривати більше 10 хвилин. При оцінюванні виступу на семінарському занятті перевага надається самостійним (без використання конспекту) відповідям, які демонструють вільне володіння здобувачем навчальним матеріалом. Обов'язковим є використання історичних джерел під час відповіді на питання семінару (цитування, демонстрація, тощо). При цьому допускається використання ксерокопій текстів джерел, репродукцій зображальних джерел, муляжів речових пам'яток, відео- та аудіозаписів, тощо. Відповіді, що спираються виключно на здобутки історіографії у вивченні різних джерельних комплексів, не можуть бути оцінені максимальною оцінкою, як і відповіді, що являють собою відтворення інформації про джерело або про джерельні комплекси без належного аналізу специфіки створення, з'ясування авторства, інформаційної цінності, особливостей методики їхнього опрацювання.

Здобувачі можуть ставити **питання** в ході обговорення проблем семінарського заняття. Питання також дозволяють виявити ступінь готовності здобувача до розгляду, винесених на семінарське заняття, питань, тому до уваги береться передусім якість питань. Ті з них, які провокують дискусію, актуалізують нові аспекти обговорюваної проблеми, створюють проблемні ситуації можуть бути оцінені високим балом, на відміну від питань репродуктивного характеру. При оцінюванні питань здобувачів їхня кількість принципового значення не має.

Рецензування відповіді на семінарському занятті передбачає визначення рівня виступу з питання семінарського заняття. З позицій власного розуміння питання здобувач повинен оцінити рівень знань свого колеги, вказавши на здобутки та недоліки у відповіді. Рецензія повинна

враховувати самостійність суджень доповідача, їх адекватність рівню розвитку історичної науки, здатність аргументовано відстоювати свою точку зору в дискусії.

Доповнення на семінарському занятті передбачає стислий виступ (повідомлення) у розвиток положень, висловлених доповідачем. Доповнення не повинно повторювати аргументацію та фактичний матеріал доповідача. Цінність доповнення полягає у приверненні уваги до тих аспектів обговорюваного питання, які не знайшли висвітлення у виступі доповідача. При оцінюванні доповнень студентів їх кількість значення не має.

Тестування застосовується для з'ясування рівня ознайомлення здобувачів освіти з джерелами, які пропонується опрацювати до семінарських занять. Частина балів, відведених для оцінювання роботи на семінарському занятті, виділяється для оцінки тесту.

Самостійна робота передбачає опрацювання проблем, винесених на позааудиторне вивчення. Оцінювання якості самостійної роботи здійснюється в ході написання контрольних робіт з питань, запропонованих для самостійного опрацювання.

Орієнтовний розподіл балів за видами робіт:

- ___% – семінарські заняття;
- ___% – лабораторні роботи;
- ___% – комп'ютерне тестування;
- 100% – поточний / підсумковий контроль.

Політика курсу

Здобувач зобов'язаний відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, не запізнюватися, мати відповідний зовнішній вигляд. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати у визначений викладачем час. Студент повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь в навчальному процесі.

Дотримання академічної доброчесності студентами визначається «Положенням про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка» <https://drive.google.com/file/d/1LBczFimbiTyDU90wxxRhwJaHojnGgZ8x/view> і передбачає:

- ✓ Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- ✓ Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- ✓ Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- ✓ Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела

інформації.

Матеріально-технічне забезпечення

Навчальна аудиторія, проектор, ноутбук або комп'ютер, методичні матеріали.

Література та інформаційні ресурси:

- Білокінь С.І. Київська школа акад. М.С. Грушевського. *Український історичний журнал*. 1996. № 5. С. 106–131.
- Ващенко В. Лекції з історії української історичної науки другої пол. ХІХ – поч. ХХ ст. Дніпропетровськ, 1998, 140 с.
- Киян О.І. Генезис поняття «київська історична школа» в історіографії. *Історіографічні дослідження в Україні*, 1999. Вип. 9. С. 154–65.
- Киян О.І. Володимир Антонович як історик й основоположник Київської історичної школи в українській історіографії другої пол. ХІХ – поч. ХХ ст. К., 2005, 490 с.
- Михальченко С.И. Киевская школа в российской историографии (В.В. Антонович, М.В. Довнар-Запольский и их ученики). М.; Брянск, 1997. 228 с.
- Музичко О. Київська школа істориків В. Антоновича та Одеська школа істориків І. Линниченка: порівняльний аналіз. *Людина. Світ. Суспільство* (до 175-річчя філософського факультету), 2009: Міжнар. наук. конференція (21–22 квіт. 2009 р.): Мат-ли доп. та виступів. К., 2009, ч. V, с. 108–10.
- Острянюк А. Наукові історичні школи в Україні: фантоми української історіографії. *Історіографічні дослідження в Україні*. 2012. Вип. 22. С. 293–310.
- Острянюк А.М. Наукові школи: несучасні сучасники. *Історик і влада: Колективна монографія* / Відп. ред. В. Смолій; Творчий керівник проекту І. Колесник. Київ: Інститут історії України НАН України, 2016. С. 303–327.
- Острянюк А.М. Ніжинська історична школа (до постановки проблеми). *Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів*. Київ, 2001. Т. 7. С. 369–391.
- Острянюк А.М. Ніжинська історична школа в українській історіографії кінця ХІХ – першої третини ХХ ст. *Література та культура Полісся*. Ніжин, 2002. Вип. 18. Особливості розвитку історії та культури на Поліссі та в Лівобережній Україні. С. 75–82.
- Острянюк А.М. Ніжинська історична школа: доба розквіту (20-і – початок 30-х рр. ХХ ст.). *Сіверянський літопис*. 2000. № 5. С. 31–38.
- Острянюк А.М., Коваленко О.Б. Розгром Ніжинської історичної школи. *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики* [Число 5] / Історіографічні дослідження в Україні [Вип. 10]: Збірка наукових праць на пошану академіка НАН України В.А. Смолія: У 2 ч. / Відп. ред. М.Ф. Дмитрієнко, Ю.А. Пінчук. Київ: НАН України, Ін-т історії України, 2000. Частина 2. С. 341–352.

Тельвак В.В., Педич В.П. Львівська історична школа Михайла Грушевського. Львів : Світ, 2016. 424 с.

Школи в науке. М.: Наука, 1977. 523 с.

Юркова О.В. Діяльність науково-дослідної кафедри історії України М.С. Грушевського (1924–1930 рр.). Київ: Інститут історії України НАН України, 1999. 433 с.

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові викладача	Острянюк Андрій Миколайович
Науковий ступінь, вчене звання, посада	Кандидат історичних наук, доцент
Комунікація	Кафедра: історії України, археології та краєзнавства E-mail: ostryanko@ukr.net Телефон: +38-050-908-71-02
Посилання на дисципліну в системах дистанційного навчання	https://moodle.chnpu.edu.ua/course/view.php?id=2896 Zoom: https://us05web.zoom.us/j/86535818640?pwd=FGy2bFqqtHWsk83O6b8JCI9oN8PTZ5.1 Ідентифікатор конференції: 865 3581 8640 Код доступу: 8kwcsw
Консультації	Понеділок, 16.00